

Dokument rośnie w siłę

Opinia opublikowana na stronie Culture.pl pochodzi z recenzji książki „Polski film dokumentalny w XXI wieku” pod redakcją Tadeusza Szczepańskiego i Małgorzaty Kozubek, która rok wcześniej ukazała się nakładem Wydawnictwa Uniwersytetu Łódzkiego. Pozycja to zresztą ogromnie interesująca – tuż polskiej krytyki filmowej rozkładają w niej współczesne polskie kino dokumentalne na czynniki pierwsze. Czynią to krótko po triumfie polskiego kina, kiedy Paweł Pawlikowski odbierał Oscara za „Idę”, dwa krótkometrażowe dokumenty – „Joanna” Anety Kopacz i „Nasza klątwa” Tomasza Śliwińskiego – były nominowane do Nagrody Amerykańskiej Akademii Filmowej.

Od ukazania się wspomnianej książki, czyli w ciągu ostatnich dwóch lat, w Polsce powstało już jednak blisko 350 filmów dokumentalnych, a do tego spora liczba seriali dokumentalnych, fabularyzowanych dokumentów i masa reportaży telewizyjnych. Próba zaprezentowania najciekawszych filmów i to ograniczona do twórców młodych (pytanie: kiedy twórca przestaje być młody) jest zatem zadaniem ryzykownym. Tym bardziej że trudno mówić o jakiejś szczególnej cesze, która odróżniałaby twórców zaczynających przygodę z dokumentem od autorów z dorobkiem. Siła polskiego kina dokumentalnego, niezależnie od wieku twórców, zdaje się leżeć w uniwersalności poruszanych tematów, umiejętnym przekładaniu opowiadanych historii na język filmowy oraz jego różnorodności. Filmy te znajdują uznanie i wyrobionej publiczności największych światowych festiwali, i widzów z miasteczek czy wsi. W tym roku miałem przyjemność zorganizować kilkanaście pokazów połączonych ze spotkaniami z twórcami dokumentów, więc piszę to z pełną odpowiedzialnością. Rośnie liczba dokumentalnych debiutów, co także wynika z tego, że są one nieporównywalnie tańsze od fabuł, a zatem łatwiej o pieniądze.

Spośród wspomnianych kilkuset nowych dokumentów największą karierę robi „Komunia” Anny Zameckiej. Na początku grudnia Polski Instytut Sztuki Filmowej podał informację, że film ma szansę na Oscarową nominację, co dopełniłoby długą już przecież listę nagród z Nagrodą Europejskiej Akademii Filmowej na czele. Historia nastolatki, która walczy o scalenie rozbitej rodziny – ojciec jest dysfunkcyjny, matka nie mieszka w domu, a odrobinę młodszy brat jest osobą autystyczną – zyskuje uznanie, dokądkolwiek trafi. „Zakochaliśmy się w 14-letniej Oli, którą oglądamy na ekranie, w jej sile i energii, w tym bardzo intymnym filmie, w tragedii i komedii” – napisali jurorzy Warszawskiego Festiwalu Filmowego. „Komunia” wiele zawdzięcza wrażliwości jej autorki – poza charyzmatyczną Zamecką, są to autorka zdjęć Małgorzata Szyłak i montażystka Agnieszka Glińska. Ciekawe, że producentki filmu to też wyłącznie panie.

Inny doceniany ostatnio film to także dzieło kobiety. Mowa o „Over The Limit” Marty Prus. Początkowo miał to być film o współczesnej Rosji, spersonifikowanej przez Irinę Viner-Usmanovą, słynącą z zamordyzmu legendarną trenerkę gimnastyczek, której kilkadziesiąt podopiecznych zdobyło złote medale. Uzyskanie zgody Usmanovej, żony rosyjskiego oligarchy, na realizację zdjęć wymagało od Prus dużej determinacji, reżyserka starała się zdobyć zaufanie trenerki nie tylko w Moskwie, ale i pojawiając się niespodziewanie na międzynarodowych zawodach. W końcu jej obecność przestała trenerkę zaskakiwać.

Jakub Wiewiórski

Dalszy ciąg artykułu można przeczytać w styczniowym „Kalejdoskopie” – do kupienia w Łódzkim

Domu Kultury, punktach Ruchu S.A., Kolportera, Garmond-Press i salonach empik. A także w prenumeracie (w opcji darmowa dostawa do wybranego kiosku Ruchu):
https://prenumerata.ruch.com.pl/prenumerata-kalejdoskop-magazyn-kulturalny-lodzi-i-wojewodztwa-lodzkiego?fbclid=IwAR0CJwQi1fl7y-1av7GdZlwB82ZmKdxZmMSeF9uNO1G6RKt-b4HEX_KIB8o

Możecie też słuchać naszych najlepszych tekstów w interpretacjach aktorów scen łódzkich, z Łodzią i regionem związanych:
<https://soundcloud.com/user-673739052>